

«Bakoitzak bere bidea topatu behar du zinema egiteko»

Madril eta Zornotza artean bizi da Lara Izagirre (Zornotza, 1985). Aurki estreinatuko duen “Un otoño sin Berlín” pelikulari azken ukituak ematen ari da espainiar Estatuko hiriburuan, baina etxera ere sarri etorri ohi da, hemen baititu, besteak beste, bere laneko epizentroa, lagunak eta familia.

New Yorken eta Kuban zinemagintza ikasketak egin ostean bueltatu zen Euskal Herrira, duela urte batzuk, eta bertan sortu zuen Gariza Produksioak ekoiztetxea, atzerrian ikasitakoa praktikan jarri eta bere ibilbide profesionalari ekinez. Hainbat film labur egin ostean, bere lehen pelikula aurrera ateratzearen abenturaz hitz egin digu. Ez da samurra zinema egitea, baina behin sentitu zuen zinema egiteko beharra zuela, eta har horrek bizirik dirau bere baitan.

Leioan Ikus-Entzunezkoak ikasi zenituen. Ordurako argi zenuen zinemagintzan lan egin nahi zenuela?

Zinema betidanik asko gustatu izan zait, baina oso zail ikusten nuen zinemagile izateko aukera. Gaztetxoa zarenean planteatu ere ez duzu egiten, baina unibertsitatean konturatu nintzen zinemari eta bideoari loturiko ikasgaiak zirela nire gustukoenak. Karrerako hirugarren urtean Erromara joan nintzen Erasmus beka bati esker, eta hango unibertsitatean bertako zinemagileen lana ezagutzeko parada izan nuen. Zinemari buruz asko ikasi nuen bertan, eta konturatu nintzen bereziki gustatzen zitzaidala mundu hori. Etxera bueltan, karrerako laugarren maila egiten nuen bitartean, gidoigintzako ikastaro bat egin nuen eta Arkaitz Basterrarekin batera pelikula bat ere bai, Zornotzan bertan. Ez nuke jakingo esaten zehazki noiz izan zen, baina urte horietan uneren batean konturatu nintzen zinema egin nahi nuela.

Behin karrera bukatuta, New Yorkera joan zinen zure formakuntza osatzera. Zergatik New York?

Behin Ikus-Entzunezko karrera bukatuta, irudipena nuen ikasketak nahiko orokorrak izan zirela; gauza asko ikasi nituen unibertsitatean, baina zerbaite-tan espezializatu nahi nuela sentitu nuen. Erroman ezagututako lagun bat bisitatzera joan nintzen Miamira, eta, bide batez, New Yorkera joateko ere aprobetxatu nuen bidaia. Bertako zinema eskola ikustera joan nintzen, eta han nengoela zer-bait sentitu nuen barnean. Etxera bueltan, familiari komentatu nion bertan ikasi nahi nuela. Azken finean, egiaztatu nahi nuen zinema ote zen etorkizunean benetan egin nahi nuena, eta horretara joan nintzen New Yorkera. Zinema zuzendaritzari loturiko urtebete-ko ikastaro trinko bat egin nuen bertan.

Bertako zinema industria barru-barrutik ezagutzeko aukera ere izan zenuen.

Bai, azken finean, lan hau zer den ezagutu nahi nuen. Izan ere, gaztea zerenean lanaren mundua mitifikatu egiten duzu, baina probatu arte ez dakizu zer den benetan. New Yorken ofizioa ikasteko aukera izan nuen; hasieran, proiektu txikietan hasi nintzen lanean, baina geroago Disney etxearen film erraldoi batean lan egiteko aukera ere izan nuen, Nicholas Cage protagonista zuen “The Sorcerer’s Apprentice” filmean, hain zuzen. Egia esan, erdi txiripaz sortu zitzaidan aukera. Beste proiektu batean lanean nenbilela, ezagun batek esan zidan nire kualifikazio bereko norbait behar zutela pelikula baterako. Elkarrizketa egin nuen eta hartu egin ninduten. Egia esan, oso lan xumea zen, kamera departamentuan, hamargarren laguntzaile moduan, baina esperientzia polita izan zen han egotea.

Ameriketako Estatu Batuetako zinemagintzaren handitasunak ez zintuen harritu?

Ikaragarria iruditu zitzaidan. Horrelako pelikulak telebistan edo zineman ikusten nituenean, nola edo hala imajinatzen nuen zer egon zitekeen atzean, baina orain, horietako baten sorkuntza prozesua barrutik ezagutu dudanetik, are sinesgaitzagoa iruditzen zait dena. Pelikula hartan 500 pertsona inguru zeuden lanean, tartean nahiko jende garrantzitsua. 35 mm-ko bost kamerekin grabatu zen filma, sekulako aurrekontuarekin... Hemen guztiz pentsaezina da halakorik egin ahal izatea. Amerikar estilo tipikoko pelikula bat zen, ez oso nire gustukoa, egia esan. Nik ez nuen gidoia irakurri ere egin –pelikula ere ez dut ikusi, egia esateko–, eta, esango nuke, nire inguruan lanean zegoen inori ez zitzaiola filma gehiegi interesatzen. Masari zuzenduriko industria da hangoa, pelikulak txurroak lez egiten dira, eta diru asko mugitzen du mundu honek. Esperientzia moduan, oso ondo egon zen mundu hori gertutik ezagutzea. Ikasteko balio izan zidan, baina baita ere konturatzeko nik

ez nuela horrela lan egin nahi. Erakarri baino gehiago atzerakada eragin zidan, nolabait esateko; horrela lan egiteko zinema mota hori gustatu behar zaizu, eta, egia esan, ez da niri gehien gustatzen zaidan eta etorkizunean landu nahiko nukeen zinema eredua.

Mundu horretatik at, proiektu txikiagoetan ere aritu zinen.

Bai, pare bat film txikitan lan egin nuen aurrena, ekoizpen eta kamera departamentuetan, eta gero ekoiztetxe txiki batean hasi nintzen lanean. Askoz hobeto eta erosoago sentitu nintzen bertan. Egia esan, proiektu gehienak nahiko xumeak ziren, baina asko inplikatu ginen pelikula horiek aurrera ateratzeko, izan ere, benetan gustuko genituen proiektuak ziren. Mota honetako ekoiztetxe asko daude New Yorken, oso kreatiboak direnak eta gidoiak oso ondo lantzen dituztenak. Hor konturatu nintzen horrela lan egin nahi nuela, hau da, talde txikiagoetan, proiektu independente eta pertsonalagoetan.

Lan aukerak zenituela ikusita, New Yorken geratzeko modurik ez zenuen izan?

Pentsatu nuen, bai, baina zailtasun asko daude. Alde batetik, lanerako baimena eskuratzea ez da erraza. Baina bestelako zailtasunak ere badira, bertako bizi maila altua, adibidez. New York oso hiri garestia da, eta, horrez gain, konpetentzia handia dago eremu guztietan. Lan asko egin beharra dago, eta ez agian zuk benetan aritu nahi duzun horretan soilik, tokatzen zaizun guztian baizik. Eta, hala ere, alokairua ordaindu eta jateko baino ez zaizu iritsiko. Nire kasuan, guztira bi urte eta erdi egin nituen New Yorken, ikasten eta lanean. Zuzendari gisa lan egin nahi nuen, baina bestelako lanak ere egin behar izan nituen, telefonoa erantzun eta fotokopiak egin, adibidez. Hala ere, diru laguntzak aurkitzea, aktoreen casting-ak egitea eta bestelako lanak nolakoak ziren ere ikusi ahal izan nuen, eta balio izan zidan, noski. Baina askotan ikusten nuen nik egin nahi nuena oso urrun zegoela benetan egi-

LARA

IZAGIRRE

ZINEMAGILEA

Laster ikusiko du argia Lara Izagirre zinemagile bizkaitarraren lehen film luzeak:

«Un otoño sin Berlín».

Julene Larrañaga

Argazkiak: Luis JAUREGIALTZO | ARGAZKI PRESS

ten nuenetik, eta horrek neka-tzen zaitu azkenean. Askoz zailagoa da New Yorken zuzendaria izatea Zornotzan zuzendari izatea baino. Hori horrela, proiektu txikietatik apurka-apurka hasi nahi nuela erabaki nuen, eta hori etxean egitea errazagoa da. Gainera, banuen Euskal Herrira bueltatzeko gogoia ere.

Baina etxerako bidea hartu aurretik Kubara joan zinen...

Bai, Kuban badago zinema eskola bat nahiko ezaguna, San Antonio de los Bañosen, eta aktoreen zuzendaritzari loturiko sei asteko ikastaro bat egin nuen bertan. Alde hori sakondu nahi nuen, New Yorken ikasitakoa teknikoagoa izan baitzen. Kubako egonaldiak zinemagintzaren ikuspegi zabalagoa hartzeko balio izan zidan. Kuban zinema ulertzeko beste modu bat dute; zinema beste filosofia batekin egiten dute. Han ere egiten dituzte pelikula handiak, baina dirua ez da beti agintzen duena eta azken hitza duena. Elkarlanean eta dirurik gabe, baina dedikazioz eta maitasunez, peliku-

lak –eta pelikula onak gainera– egin daitezkeela irakatsi zidaten Kuban, eta New Yorken ikasitako guztia zalantzan jarri zidaten. Azken finean, New Yorkeko eta Kubako egonaldietatik ondorioztatu nuen ez dagoela zinema egiteko modu bakar bat, eta bakoitzak bere bidea topatu behar duela zinema egiteko.

Euskal Herrira bueltan, ekoiztetxe propioa sortu eta film laburrak egiten hasi zinen. Zein zailtasun aurkitu zenituen?

Etxera bueltan, aurrez aurre topo egin nuen gure errealitatearekin. Hemen ez dago hainbeste aukera, gure industria oso txikia delako. Baina, zorionez, Euskal Herrian zuzendari oso onak daude, ez agian pelikula handietan lanean, baina bai kalitate handiko proiektuetan. Nik hori baloratzen dut, eta horixe da nahi dudana: beste zinemagile euskaldun bat gehiago izatea, eta, produkzio txikietan bada ere, nire onena eman eta maite dudana egitea. Hala, atzerritik bueltan, Gariza Produkzioak ekoiztetxea sortu eta film labu-

rrak egiten hasi nintzen. Horrekin batera, herriz herri zinema ikastaroak ematen hasi nintzen, interesa zuen edonori zinemagintzari buruzko oinarritzko kontzeptuak irakasten.

Film laburrak egin izan dituzu. Ez duzu uste film laburrak gutxietsi egiten direla, edo behintzat ez direla behar beste baloratzen?

Bai, eta pena bat da. Jendeak ez die behar besteko garrantzirik ematen film laburrei. Askok uste du ez daukatela balio nahikorik, edo pelikula bat egin aurretiko trantsizio edo entsegu antzeko bat direla. Nik guztiz kontrakoa pentsatzen dut: uste dut oso formatu potentea eta balio handikoa dela, eta horrela baloratu behar litzateke. Euskal Herrian oso film labur onak egiten dira, nire ustez. Noski, egongo dira zuzendari batzuk pelikula baterako jauzia eman nahiko dutenak, edo ikasten ari direnak, baina beste batzuk ez; askok laburrak egiten dituzte eta kito, hori da egin nahi dutena. Arazoa da zailtasun asko daude-

la hortik bizi ahal izateko, eta beste mila gauza ere egin behar izaten direla.

Oro har, ez duzu uste errazegi kritikatzin direla pelikulak eta oso modu sinplean jartzen zaizkiela etiketak?

Zalantzarik gabe. Oso erraz esaten ditugu «ze pelikula txarra, ze kaka» eta horrelakoak. Baina, hein handi batean, hori gertatzen da jendeak ez dakielako zenbaterainokoa den pelikula baten atzean dagoen lana, hau txarra edo ona izan. Nik neuk imajinatzen nuen gutxi gorabehera pelikula baten atzean zegoen lana nolakoa izango zen, baina nire pelikula propioa egiten nabilenetik ez dut beste inoren lana gutxiesten.

Ni 2011n hasi nintzen “Un otoño sin Berlín” filmaren gidoia lantzen, eta orain ari gara pelikulari azken ukituak ematen, pentsa... Jendea harritu egiten da hori entzutean, aurpegia ere aldatzen dute askok. Jendeak uste du alfonbra gorria eta *glamour*-a direla zinema, eta guztiz kontrakoa da. Denbora eta jende

asko behar da pelikula bat aurrera ateratzeko; film bat egitea sekulako talde lana da. Horrez gain, lanarekiko maitasun ikaragarria dago sektorean. Zineman lanean gabiltzanok bestelako lanpostuetan baino ordu gehiago ematen ditugu lanean, baina asko gustatzen zaigu gure lana eta horrek konpentsatzen du ahalegina nolabait. Jakina, mundu guztiak egiten ditu akatsak, eta pelikula asko egongo dira oso txarrak, txarrak, erdipurdi-koak, edo, besterik gabe, jendearen gustukoak ez direnak, baina pelikula guztien atzean dagoen lana ezin da gutxietsi.

Zuk zeuk orain bukatzen ari zaren pelikularekin konprobatu izango duzu hori, ezta? Zer izan da gogorrena prozesu guztian zehar?

Egia esan, fase bakoitzean pentsatu izan dut huraxe zela lanik gogorrena. Gidoia lantzean, grabaketan, edizioan eta postprodukzioan, beti berdina pentsatu dut. Etopa bakoitza oso desberdina izan da, baina zailena, zuzendari moduan batik bat, denbora guztian norbere proiektuan sinestea izan da. Hori oso gogorra da. Hasieratik, gidoia idaztean eta ingurukoei iritzia galdetzean, era guztietako kritikak jaso ditzakezu, eta ez beti onak; horregatik, eduki behar duzu zure proiektuarekiko konfiantza konstante bat, eta ez da erraza une oro hori mantentzea, zure lanean etengabe sinestea.

Horrez gain, eta zuzendari moduan aurrenekoz aritzean, sentipen desberdinak eduki ditut. Nire lehen pelikula izaki, ez nuen nire burua zeregin honetan imajinatzen, ez behintzat dimentsio hauetan. Aurrez laburrak egin izan ditudanean, bospasei lagun baino ez gara aritu proiektu bakoitzean, aktore eta guzti sarritan. Batez ere grabaketan konturatu nintzen proiektu potolo baten aurrean nengoela. Pelikula txikia da, eta, hala ere, soilik filmaketa lanetan 50 bat lagun aritu gara lanean, estrak kontuan hartu gabe. Hainbeste jende zure esanetara dagoenean kontua aldatzen da. Erantzukizun handia

da, azken hitza beti delako zurea, eta horrek tentsio bat sortzen di-zu. Dena den, nahiko ondo mol-datu naizela uste dut, eta gauza asko ikasi ditut hurrengorako.

Zure herrian bertan, Zorno-tzan, grabatu zenuten pelikula. Nolakoa izan da esperientzia?

Hori izan da hartu dudan eraba-ki onenetarikoa, bai niretzat, bai proiektuarentzat eta baita herri-tarrentzat ere. Herrikideek ber-tatik bertara ikusi ahal izan dute film bat nola egiten den, eta ikusmira handia sortu zen he-rrian. Jasotako erantzuna eta ba-besa sekulakoa izan dira. Guzti-ra 500 herritar inguruk hartu dute parte estra bezala, eta gehiago ere aurkeztu ziren. Gaur egun, kaletik jendeak gera-tzen nau eta galdetzen didate ea pelikula noiz estreinatuko du-gun. Jendeari pribilegio bat iru-ditzen zaio filmean parte hartu izana, zoriontsu egin ditu ho-rrek. Eta niretzat ere pribilegio eta poz handia da nire lana egite hutsarekin jendea zoriontsu egin ahal izatea.

Bi urtez atzerrian egon ostean berriz ere etxera itzultzen den neska baten istorioa kontatzen du filmak. Kasualitatez ez zen ba New York eta Kuban ibiliko, ezta?

Kar-kar... Egia esan, ez nuen nahita egin, baina gidoia idaz-ten hasi nintzen garaian buelta-tu nintzen ni neu ere Zornotza-ra. Dena den, abiapuntu hori kenduta, beste denak zerikusi gutxi du nirekin. Are gehiago: filmean ez dago ia ekintza bakar bat ere nik neuk bizi izan duda-nik. Badaude gauzatxoak, detai-leak, nire mundu ikuskera ere egon daiteke nolabait, baina ez da pelikula autobiografikoa.

Gaztelaniaz filmatu duzue fil-ma, baina gidoia euskaraz ere idatzi zenuen. Zergatik erabaki zenuen euskaraz ez egitea?

Gidoia gaztelaniaz idatzi nuen aurrena, eta gero itzuli nuen eus-karara. Baina, aktoreak bilatzen hasi nintzenean, ez nuen aterik itxi nahi izan hizkuntza zela-eta. Euskaraz lan egiten duten aktore onak daude gure herrian, baina

ez dira gehiegi ere. Gainera, nire iritziz, euskaraz egin nahi izanez gero, hobe da lehenengo aktore-engan pentsatzea, eta pertso-naiak eurentzako idaztea. Nik ho-rrela ikusten dut. Eta nik istorioa idatzi nuenean ez nuen inor bu-ruan. Gero, ezagutzen ditudan aktore euskaldunen artean pro-tagonistak zeintzuk izan zitezke-en pentsatzean, zalantzak izan nituen, eta zaila egin zitzaidan pertsonaia guztientzako euska-razko aktoreak aurkitzea. Or-duan, Espainiako aktoreetara jo-tzea eta filma gaztelaniaz egitea erabaki nuen azkenean. Hala ere, pena pixka bat eman dit pelikula euskaraz egin ez izanak.

Zein prozesutan zaudete orain? Noizko aurreikusten duzue es-treinaldia?

Postprodukzio fasean gabiltza, kolorea, soinua eta bestelako az-ken ukituak ematen. Nahi genu-ke dena bukatu uztaillerako, ge-ro oporralditxo bat hartu eta estreinaldia udazkenean izateko –izenburua bera ere ondo dator sasoi horretarako–, baina hori ez dago erabat gure esku, bana-tzaileak eta bestelakoak sartzen

«2011n hasi nintzen ‘Un otoño sin Berlín’ filmaren gidoia lantzen, eta orain ari gara pelikulari azken ukituak ematen. Jendea harritu egiten da hori entzutean, askok uste duelako alfonbra gorria eta ‘glamour’-a direla zinema, eta guztiz kontrakoa da»

baitira jokoan. Lan potoloena bukatzean bestelako zereginak etorriko dira; lana mugitu be-harko da han eta hemen, jaial-dietan parte hartu... Hori ere au-rreko beste guztia bezain garrantzitsua da gaur egun. Hainbeste lan egin eta gero emaitza inork ikusten ez badu, pena bat da. Hori bai, ez dut us-te “Un otoño sin Berlín” publiko zabalarentzako film bat denik, nahiko ukitu independentea duela esango nuke.

Suposatzen dut Donostiako Zi-nemaldian estreinatu nahiko duzuela...

Bai, horretarako lanean ari gara, baina badakigu ez dela erraza. Azken finean, Donostiakoa na-zioarteko jaialdi bat da eta as-kok nahi dute bertan egon. Kali-tate maila altua da, eta horrela izan behar dela uste dut. Berta-ko lanak bultzatu eta babestea ondo dago, baina kalitatea ez da alboratu behar bertakoa babes-teko aitzakian. Zinemaldiaren mailari eutsi behar zaio, eta lan euskaldunek ahalegina egin be-har dute hor egoteko. Pasa den urtean lortu zen sekzio guztie-

tan pelikula euskaldunak ego-tea, eta hori oso ona da. Gu ere saiaturako gara, ea zortea dagoen!

Nola ikusten duzu, oro har, euskal zinemagintzaren pano-rama?

Egia esan, grabaketa prozesuan konturatu naiz Euskal Herrian zinemagintzan ari den jendea oso ona dela, sektorean profe-sionaltasun handia dagoela uste dut. Egoera ez da erraza, baina, orokorrean, esango nuke ondo ari garela lanean eta ari direla ateratzen proiektu interesga-rriak. Agian mundu honetan denbora gutxi daramadalako izango dut sentipen positibo hori, baina horrela ikusten dut.

Epe laburrera begira, baduzu beste proiekturik buruan?

Gogoia daukat formatuz aldatze-ko. Pelikula batek denbora eta inplikazio handia eskatzen du, eta orain bertan eskertuko nuke hurrengo proiektua arinagoa izatea. Adibidez, gustura egingo nuke dokumental bat. Dena den, espero dut hemendik urte ba-tzuetara beste pelikula bat egite-ko aukera izatea. Ikusi beharko.